

Bijna dood-ervaring (2008) boekrecensie

Sieth Delhaas

Nieuwsbrief 2, 2008 Filosofie Oost-West

Pim van Lommel, Eindeloos bewustzijn. Een wetenschappelijke visie op de bijna-dood ervaring; Ten Have, Kampen, 2007, 403, ISBN 978 90 259 5778 0

In 2006 was Van Lommel gastdocent bij de FOW zaterdagcursus in het themajaar *De innerlijke weg; spirituele tradities over verinnerlijking*. De lezingen van dat themajaar zijn gebundeld. De redactie schrijft in het voorwoord: “De bundel is te beschouwen als een open onderzoek naar deze indringende thematiek.” Dat Van Lommel in deze serie werd uitgenodigd om met zijn college bijna-doodervaring, hersenen en bewustzijn deel te nemen aan die verkenning, betekent dat zijn studie ook gezien kan worden als in relatie tot de innerlijke weg van de mens.

Het publiek lijkt met zijn belangstelling voor Van Lommels boek – begin februari 50.000 verkochte exemplaren – te bevestigen wat Van Lommel zelf in zijn onderzoek naar het verschijnsel bijna-doodervaring heeft geconstateerd: Indien bij empirisch wetenschappelijke studies verschijnselen of feiten worden gevonden die *niet* met huidige wetenschappelijke theorieën in overeenstemming zijn, moeten deze nieuwe feiten niet worden ontkend, verzwegen of zelfs belachelijk worden gemaakt, zoals nu nog regelmatig het geval is. (...) Er zijn nieuwe denkpatronen en nieuwe vormen van wetenschap nodig om bewustzijn te bestuderen en de effecten van bewustzijn beter te begrijpen. (p. 22).

Doordat Van Lommel als cardioloog de ervaringen van eigen en andere patiënten wel serieus nam, is hij op het spoor gekomen van een non-lokaal en eindeloos bewustzijn. Dat is waar dit boek over gaat. Via de bijna-doodervaringen en het wetenschappelijk veld daaromheen neemt hij zijn lezers, ook de niet wetenschappelijk geschoolden, mee.

Van Lommel blijft niet staan bij de bijna-doodervaring op zich, die hij definieert als: de herinnering van alle indrukken tijdens een bijzondere bewustzijnstoestand, met enkele specifieke elementen zoals het ervaren van een tunnel, het licht, een levenspanorama, het ontmoeten van overleden personen of het waarnemen van de eigen reanimatie (p. 34). Hij neemt de bijna-doodervaring van degene die er in terecht komt zo serieus dat hij vervolgens tot de uitspraak komt: een bijna-doodervaring is een overweldigende confrontatie met onbegrensde dimensies van ons bewustzijn (p. 67). Na een aantal hoofdstukken met wetenschappelijke uitleg is er opnieuw een uitspraak die duidelijk maakt dat de verslagen over bijna-doodervaringen hem naar het menselijk bewustzijn in zijn algemeenheid hebben toegeleid: “Dit boek gaat over bewustzijn. Over eindeloos bewustzijn. Over ervaringen van een bijzonder helder en verruimd bewustzijn (...). Over hersenen en bewustzijn. Over kwantummechanica en bewustzijn. Over non-lokaal bewustzijn. Over bewust zijn”. (p. 278)

Met deze laatste zin komt de auteur in de buurt van het thema waar het in het FOW themajaar 2006 over ging: de innerlijke weg van de mens.

Komt het boek daarop alleen uit? Nee, het brengt ook nieuwe/andere – maatschappelijke – aspecten onder de aandacht. Om maar één actueel onderwerp te noemen, orgaandonaties bijvoorbeeld.

Een fascinerend boek met een verbazingwekkend aantal lezeressen en lezers.